

ingediend op **1139** (2021-2022) – Nr. 1
9 februari 2022 (2021-2022)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Steven Coenegrachts

over een verbod op roken
in nieuwe Vlaamse films of series

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;
Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;
Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;
Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;
Elisabeth Meuleman, Jeremie Vaneeckhout;
Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Krekels, Philippe Muyters, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;
Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;
Maaïke De Rudder, Tinne Rombouts;
Els Ampe, Bart Tommelein;
Björn Rzoska, Tine Van den Brande;
Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

INHOUD

1. Procedure	4
2. Beknopte inhoud van het verzoekschrift	4
3. Bespreking.....	4
4. Conclusie.....	6
Bijlage: Regeringsstandpunt	7

1. Procedure

Op dinsdag 7 september 2021 is een verzoekschrift ingediend over een verbod op roken in nieuwe Vlaamse films of series (verzoekschrift nr. 62 (2020-21)). De verzoeker gaf de volgende titel aan zijn/haar verzoekschrift: 'Roken'.

Op donderdag 28 oktober 2021, donderdag 13 januari 2022 en donderdag 20 januari 2022 behandelde de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media het verzoekschrift. Op donderdag 28 oktober 2022 besliste de commissie, overeenkomstig artikel 101, 4, a), van het Reglement, om het verzoekschrift ten gronde te behandelen. Overeenkomstig artikel 101, 7, heeft de commissie het verzoekschrift verwezen naar de Vlaamse Regering om er uitleg over te laten verstrekken. De vraag van de commissie was gericht aan minister Benjamin Dalle, Vlaams minister van Media, Jeugd en Brussel. De commissie vroeg minister Dalle om in zijn antwoord de visie te integreren van Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, en van het Vlaams Audiovisueel Fonds.

Op 23 december 2021 bezorgde minister Dalle de commissie het regeringsstandpunt (zie bijlage). Op donderdag 13 en donderdag 20 januari 2022 agendeerde de commissie de bespreking.

(Deze commissievergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)

2. Beknopte inhoud van het verzoekschrift

Hoewel vaststaat dat roken ongezond is, constateert de verzoeker dat er in elke Vlaamse film of tv-serie wordt gerookt. De verzoeker noemt dit publiciteit voor het roken en vraagt zich af of de producenten door sigarettenfabrikanten worden gesponsord. Vandaar een verzoek om roken te verbieden in nieuwe Vlaamse series en films.

3. Bespreking

Op donderdag 13 januari 2022 erkent *Elisabeth Meuleman* de visie van minister Dalle dat het niet aangewezen is om het roken te verbieden in audiovisuele producties. Maar ze zou de commissie liever een standpunt zien innemen waarin wel wordt afgeraden om dit te tonen, en waarin daarover overleg met de sector wordt aanbevolen. De commissie stelt de bespreking met een week uit tot donderdag 20 januari 2022.

Op donderdag 20 januari 2022 herhaalt Elisabeth Meuleman dat er geen intentie kan zijn om het roken te verbieden in films en tv-series. Maar ze zou in de stellingname van minister Dalle sterker verduidelijkt willen zien dat het geen goede zaak is dat daar wordt gerookt. De spreker constateert echter dat een antwoord van de minister niet te amenderen is door het parlement. Mogelijk kan de commissie voorstellen dat de minister zijn standpunt enigszins aanpast.

Minister Dalle stelt in zijn antwoord dat het Mediadecreet niet verbiedt om rokende mensen te tonen, en vindt het ook niet opportuun om een dergelijk verbod in dat decreet op te nemen, aangezien de overheid zich daardoor inhoudelijk zou bemoeien met de programma-inhoud van een omroep. Dat zou strijdig zijn met de vrijheid van meningsuiting en de creatieve autonomie. Daarmee is de spreker het helemaal eens. Vervolgens schrijft minister Dalle echter: "Roken wordt soms gebruikt om fictieve karakters bepaalde 'kenmerken' te geven om die personages vorm te geven. Producenten moeten de vrijheid kunnen behouden om hun personages ook negatieve kenmerken te geven.

Hoewel er een creatieve vrijheid moet zijn om personages te laten roken, ben ik, net zoals collega Beke, van mening dat het absoluut noodzakelijk is dat programmamakers hier omzichtig mee omspringen.”

Elisabeth Meuleman noemt de passus over negatieve karaktertrekken een overbodig promopraatje. Ze zou liever hebben gehad dat de slotsom van minister Dalle een combinatie was geweest van zijn inzicht en dat van minister Beke. In dat geval zou de tweede alinea als volgt luiden: “Hoewel er een creatieve vrijheid moet zijn om personages te laten roken, ben ik, net zoals collega Beke, van mening dat roken in films zoveel als mogelijk moet vermeden worden – zeker in recente films – omdat actrices/acteurs rolmodellen zijn die mensen inspireren om gedrag over te nemen. Uit de praktijk lijkt te blijken dat er in fictieprogramma’s minder gerookt wordt dan vroeger. Dat is een goede en belangrijke tendens die ik sterk toejuich.”

Op die manier zou de commissie enerzijds aangeven dat ze hiervoor niet in het Mediadecreet wil ingrijpen, maar zou ze anderzijds ook forser erkennen dat ze bij voorkeur steeds minder wil zien roken op de Vlaamse televisie. Kan de commissie dit niet aan de minister voorstellen?

Orry Van de Wauwer zou het vreemd vinden om een verklaring van een minister te amenderen. Naast dit vormelijke bezwaar vindt het commissielid het ook inhoudelijk overbodig om iets te veranderen aan het standpunt dat de twee ministers hebben bezorgd.

Voorts zou de spreker ook een vraag aan een minister om zijn eigen advies aan de commissie aan te passen, een eigenaardige werkwijze vinden, die zijn fractie niet zal steunen.

Klaas Slootmans verklaart dat het Vlaams Belang opgetogen is met het standpunt van de Vlaamse Regering en het Vlaams Audiovisueel Fonds. De fractie is geen vragende partij om er iets aan te wijzigen, en vindt de opmerkingen van Elisabeth Meuleman een veeleer semantische kwestie. Belangrijk is vooral dat de overheid niet begint in te grijpen in inhoudelijke en creatieve keuzes van regisseurs en productiehuisen. Het zou de creativiteit en de kracht van die producties niet ten goede komen. Klaas Slootmans vermeldt *Reservoir Dogs* als zijn lievelingsfilm, een film waarin erg veel wordt gerookt. Mocht dit niet toegelaten zijn geweest, dan zouden de beelden minder krachtig zijn geweest.

Steven Coenegrachts deelt de analyse dat een commissie een advies van een minister moet nemen zoals het voorligt, en dat men de minister niet kan vragen om het vervolgens aan te passen zoals men het zelf misschien liever had gezien.

Inhoudelijk zit het commissielid op dezelfde lijn als het regeringsstandpunt. Anders zou zelfs in een film over de kwalijke gevolgen van het roken geen roker meer te zien zijn. Sommige scenario’s zouden er vreemd gaan uitzien als daarin niet gerookt kan worden.

Katia Segers wijst erop dat de media mee het wereldbeeld van de bevolking bepalen. Intussen is de tijd wel voorbij waarin fictie en talkshows mensen in dikke wolken tabaksrook toonden. Dat sluit niet uit dat er meer nodig kan zijn om slechte gewoontes te bestrijden. De bezorgdheid van Elisabeth Meuleman is op dat vlak terecht. Maar een regeringsstandpunt amenderen is gewoon onmogelijk.

In het regeringsstandpunt zijn de hier toepasselijke overwegingen goed weergegeven. Minister Dalle duidt op de artistieke vrijheid. Wie bijvoorbeeld maffiosi karakteristiek wil portretteren, kan ze laten roken. Daarnaast is er de terechte inbreng van minister Beke dat al het nodige moet worden gedaan om het roken te ontrafelen.

Manuela Van Werde voegt toe dat het roken ook voor de portrettering van niet-mafiosi relevant kan zijn. In de kantoren van *Mad Men* waren de drank en de sigaretten zo prominent aanwezig dat ze de spreker een degout bezorgden. Ook dat kan het effect zijn.

De N-VA is er niet voor gewonnen om het regeringsstandpunt te gaan aanpassen, maar zou er wel achter staan als roken een criterium in het classificatiesysteem zou worden, zoals in de Nederlandse Kijkwijzer.

Naar het persoonlijke aanvoelen van *Elisabeth Meuleman* zat er toch wel een nuanceverschil tussen de respectieve standpunten van de ministers Beke en Dalle. De eerste pleit om geen rokers te tonen waar dat niet nodig is. De tweede gaat ervan uit dat bepaalde slechteriken onmogelijk als niet-rokend kunnen worden neergezet, wat Elisabeth Meuleman in sommige gevallen zou betwijfelen.

Voor een verbod of een decreetsaanpassing is de spreker niet te vinden, maar het ontraden had wel wat duidelijker naar voren mogen komen. Dat zou de voorkeur van Groen geweest zijn, maar de spreker is bereid zich neer te leggen bij de visie van de commissie.

4. Conclusie

De commissie sluit zich aan bij het regeringsstandpunt.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Steven COENEGRACHTS,
verslaggever

BIJLAGE:
Regeringsstandpunt

Standpunt van de Minister
inzake het verzoekschrift ingediend bij het Vlaams Parlement
op 7 september 2021
over roken in Vlaamse series en films

Via e-mail dd. 7 september 2021 werd een verzoekschrift over het roken in Vlaamse series of films aan het Vlaams Parlement gericht, met de vraag om dit te verbieden. In deze e-mail wordt eveneens de vraag gesteld of filmproducenten gesponsord worden door sigaretten fabrikanten.

De commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media heeft op donderdag 28 oktober jl. overeenkomstig artikel 101,4 a) van het Reglement van het Vlaams Parlement, beslist om het bijgevoegde verzoekschrift ten gronde te behandelen, en het op basis van artikel 101, 7 naar de Vlaamse Regering te verwijzen met de vraag om er een standpunt over te formuleren. De commissie vraagt dat de Vlaamse minister van Media een standpunt van de Vlaamse minister van Volksgezondheid in zijn antwoord integreert, en eveneens de visie van het Vlaams Audiovisueel Fonds meegeeft. Bijgevolg heb ik het standpunt ingewonnen van de Minister van Volksgezondheid en het Vlaams Audiovisueel Fonds.

Minister Beke laat het volgende weten:

Ik kan alvast algemeen weergeven dat roken in films zoveel als mogelijk moet vermeden worden – zeker in recente films – omdat actrices/acteurs rolmodellen zijn die mensen inspireren om gedrag over te nemen. De (openbare) media zouden dit engagement moeten aangaan.

In mijn beleidsnota 2019-2024 heb ik ook melding gemaakt van het concept “Generatie Rookvrij” waarbij elk kind geboren vanaf 2019 rookvrij kan opgroeien en niet begint met roken.

Ook rond het ‘zien roken doet roken’ leveren we inspanningen leveren kinderen en jongeren zo veel mogelijk te vrijwaren van blootstelling aan tabak.

Het Vlaams Audiovisueel Fonds stelde:

Het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) ondersteunt de Vlaamse onafhankelijke, professionele audio-, audiovisuele en gamesector.

Het vervult daarbij meerdere rollen. Als beleidsinstrument van de Vlaamse Gemeenschap is aandacht voor de volledige culturele en economische waardeketen (van idee tot beleving) zijn kerntaak. Daarnaast werkt het VAF als een actieve partner mee aan het behouden en vormgeven van een bloeiende sector in Vlaanderen. Het wil de dynamiek van de audiovisuele creatiesector en gamesector bestendigen en verhogen, verder bijdragen tot professionalisering, de band met het publiek helpen vergroten, en originele en nieuwe creaties kansen geven.

En verder is het VAF ook een gedreven ambassadeur van de Vlaamse audiovisuele en gamesector in binnen- en buitenland.

Het is noch de taak noch de opdracht van het Vlaams Audiovisueel Fonds om op een directieve wijze in te grijpen op de inhoudelijke of vormelijke keuzes van scenaristen, regisseurs of productiehuisen. Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid streven we er reeds naar om thema's als duurzaamheid, gender evenwicht, fair pay en diversiteit in de breedste zin van het woord breed ingang te laten vinden binnen de Vlaamse AV sector. Ook in verband met zelfmoord preventie brengen we producenten in contact met het centrum voor suicide preventie.

Maar het is niet de rol van het VAF om alle ondersteunde producties te gaan screenen of stroomlijnen op alle mogelijke 'ongezonde' of 'minder wenselijke' menselijke gedragingen. Vlaamse tv-series en films zijn fictie en dus tot op grote hoogte ook een weerspiegeling van maatschappelijke realiteiten.

Censuur of openlijk verbod van onwenselijk geachte menselijke keuzes (zoals roken) lijkt ons niet alleen onhaalbaar maar ook nadrukkelijk geen taak voor het VAF.

Als Minister van Media kan ik enkel mijn input en standpunt bezorgen vanuit mijn eigen bevoegdheid inzake media. Films vallen onder de bevoegdheid van de Minister van Cultuur.

Ik erken de schadelijke gevolgen van roken en het kan niet de bedoeling zijn dat kijkers gestimuleerd worden om te roken. De mediaregelgeving in Vlaanderen (het [decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie](#)) bepaalt dan ook dat elke vorm van commerciële communicatie voor sigaretten, elektronische sigaretten en navulverpakkingen en andere tabaksproducten verboden is.

Het Mediadecreet bevat geen verbod op roken in het kader van een (fictie)programma. Het lijkt mij ook niet opportuun om zo'n totaalverbod op te nemen in het Mediadecreet. Zo'n verbod opnemen in het Mediadecreet houdt in dat de overheid zich inlaat met de individuele inhoud van programma's van een omroep wat een inbreuk is op de vrijheid (van meningsuiting) en de creativiteit van omroep. In fictieprogramma's en series worden fictieve verhalen verteld. Roken wordt soms gebruikt om fictieve karakters bepaalde 'kenmerken' te geven om die personages vorm te geven. Producenten moeten de vrijheid kunnen behouden om hun personages ook negatieve kenmerken te geven.

Hoewel er een creatieve vrijheid moet zijn om personages te laten roken, ben ik, net zoals collega Beke, van mening dat het absoluut noodzakelijk is dat programmamakers hier omzichtig mee omspringen. Uit de praktijk lijkt te blijken dat er in fictieprogramma's minder gerookt wordt dan vroeger. Dat is een goede en belangrijke tendens die ik sterk toejuich.